

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ” ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับที่อยู่ในสถานกักขัง จำนวน 111 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์โดยได้ทำการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จำนวน 8 ท่าน การนำเสนอผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และรายได้

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 การนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนที่ 4 ทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ในการบังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนที่ 6 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

ส่วนที่ 7 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรเป้าหมาย

ข้อมูลทั่วไปของข้าราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับที่อยู่ในสถานกักขังของกรมราชทัณฑ์ เป็นข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บแบบสอบถาม จำนวน 111 ชุด ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ผลการศึกษา ดังนี้

เพศ

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	76	68.5
หญิง	35	31.5
รวม	111	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 และเพศหญิง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5

อายุ

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	9	8.1
26-33 ปี	58	52.3
34-41 ปี	21	18.9
42-49 ปี	12	10.8
มากกว่า 50 ปี	11	9.9
รวม	111	100

 $\bar{X} = 34.59$, S.D. = 8.43, Min = 21, Max = 56

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขัง ส่วนใหญ่มีอายุ ตั้งแต่ 26-33 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 รองลงมา มีอายุตั้งแต่ 34-41 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 และอายุน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 มีจำนวนน้อยที่สุด

สถานภาพสมรส

ตารางที่ 4.3

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	59	53.2
สมรส	48	43.2
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	4	3.6
รวม	111	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขัง ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสโสด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมามีสถานภาพสมรสสมรส จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 และสถานภาพสมรสหย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 มีจำนวนน้อยที่สุด

การศึกษา

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษา/ปวช.	16	14.4
อนุปริญญา/ปวส.	33	29.7
ปริญญาตรี	51	45.9
สูงกว่าปริญญาตรี	11	9.9
รวม	111	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขัง ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 45.9 รองลงมามีการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 และการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 มีจำนวนน้อยที่สุด

ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.5

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติ

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ช่วยพนักงานราชทัณฑ์	35	31.5
เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์	20	18.0
พนักงานราชการ/ลูกจ้าง	15	13.5
เจ้าพนักงานราชทัณฑ์	11	9.9
นักทัณฑวิทยา	10	9.0
หัวหน้าฝ่าย	10	9.0
พนักงานกักขัง	5	4.5
เจ้าพนักงานอบรม	3	2.7
ผู้อำนวยการ	1	0.9
พยาบาล	1	0.9
รวม	111	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขัง ส่วนใหญ่มีตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานราชทัณฑ์ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาตำแหน่งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 และตำแหน่งพยาบาล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 มีจำนวนน้อยที่สุด

รายได้ต่อเดือน

ตารางที่ 4.6

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 7,001 บาท	1	0.9
7,001-10,000 บาท	56	50.5
10,001-13,000 บาท	25	22.5
13,001-16,000 บาท	13	11.7
มากกว่า 16,001 บาท	16	14.4
รวม	111	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขัง ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 7,001-10,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาได้ 10,001-13,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และรายได้ต่ำกว่า 7,001 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 มีจำนวนน้อยที่สุด

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 4.7

จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	74	66.7
5-15 ปี	25	22.5
16-26 ปี	5	4.5
มากกว่า 27 ปี	7	6.3
รวม	111	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขัง ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมา มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-15 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 16-26 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 มีจำนวนน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขัง แทนค่าปรับในปัจจุบัน

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน ประกอบด้วย บทบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ สถานที่กักขัง เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม และผู้ต้องกักขัง ผลการศึกษา ดังนี้

บทบัญญัติของกฎหมาย

ตารางที่ 4.8

ข้อมูลสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน
จากด้านบทบัญญัติของกฎหมาย

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
1.	โทษปรับไม่มีผลยับยั้ง ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี	48 (43.2)	45 (40.5)	15 (13.5)	2 (1.8)	1 (0.9)	4.23	0.82	มาก
2.	การกำหนดค่าปรับตาม กฎหมายไทยพิจารณาจาก สัดส่วนความร้ายแรงของ การกระทำความผิดโดยไม่ คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ของผู้กระทำความผิด	30 (27.0)	49 (44.1)	17 (15.3)	13 (11.7)	2 (1.8)	3.83	1.02	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
3.	มาตรการทางกฎหมายที่นำมาบังคับใช้แทนการปรับมีอยู่ในปัจจุบันมีอย่างจำกัด	19 (17.1)	54 (48.6)	32 (28.8)	6 (5.4)	0 (0)	3.77	0.79	มาก
4.	กฎหมายได้ให้ทางเลือกในการบังคับโทษปรับด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการกักขัง	19 (17.1)	55 (49.5)	23 (20.7)	13 (11.7)	1 (0.9)	3.70	0.92	มาก
5.	การกักขังแทนค่าปรับตามหลักการแล้วเป็นโทษที่มุ่งบังคับเอาแก่เสรีภาพมากกว่าการบังคับเอาแก่ตัวทรัพย์สิน	21 (18.9)	56 (50.5)	15 (13.5)	18 (16.2)	1 (0.9)	3.70	0.98	ปานกลาง
6.	การนำวิธีการกักขังแทนค่าปรับมาใช้เพราะเป็นวิธีการที่สะดวกกว่าวิธีการอื่น ๆ	15 (13.5)	60 (54.1)	16 (14.4)	16 (14.4)	4 (3.6)	3.59	1.01	ปานกลาง
7.	การบังคับโทษปรับตามประมวลกฎหมายของไทยยังไม่เป็นธรรมระหว่างคนจนกับคนรวย	21 (18.9)	46 (41.4)	16 (14.4)	24 (21.6)	4 (3.6)	3.50	1.14	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.76	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน ในด้านบทบัญญัติของกฎหมายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นว่าโทษปรับไม่มีผลยับยั้งผู้กระทำผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา มีระดับความคิดเห็นว่าการกำหนดค่าปรับตามกฎหมายไทยพิจารณาจากสัดส่วนความร้ายแรงของการกระทำผิดโดยไม่คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$) และมีความคิดเห็นว่าการบังคับโทษปรับตามประมวลกฎหมายของไทยยังไม่เป็นธรรมระหว่างคนจนกับคนรวยน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$)

ระเบียบข้อบังคับ

ตารางที่ 4.9

ข้อมูลสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับ
ในปัจจุบันจากด้านระเบียบข้อบังคับ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1.	ในปัจจุบันระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กักขังแทนค่าปรับยังไม่เหมาะสม	11 (9.9)	50 (45.0)	19 (17.1)	24 (21.6)	7 (6.3)	3.32	1.22	ปานกลาง
2.	ระเบียบของการกักขังแทนค่าปรับแตกต่างกับระเบียบการกักขังทั่วไป	9 (8.1)	35 (31.5)	29 (26.1)	33 (29.7)	5 (4.5)	3.09	1.05	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.20	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน ในด้านระเบียบข้อบังคับอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.20$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นว่าในปัจจุบันระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กักขังแทนค่าปรับยังไม่เหมาะสมสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.32$) และมีระดับความคิดเห็นว่าระเบียบของการกักขังแทนค่าปรับแตกต่างกับระเบียบการกักขังทั่วไป มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.09$)

สถานที่กักขัง

ตารางที่ 4.10

ข้อมูลสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับ
ในปัจจุบันจากด้านสถานที่กักขัง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1.	สถานที่กักขังส่วนใหญ่อยู่ในส่วนกลางหรือจังหวัดใหญ่ ๆ	11 (9.9)	52 (46.8)	11 (9.9)	29 (26.1)	8 (7.2)	3.26	1.16	ปานกลาง
2.	สถานที่กักขังยังมีไม่เพียงพอ	15 (13.5)	38 (34.2)	11 (9.9)	32 (28.8)	15 (13.5)	3.05	1.31	ปานกลาง
3.	สถานที่กักขังทำให้ผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับมีรอยมลทิน	3 (2.7)	25 (22.5)	13 (11.7)	53 (47.7)	17 (15.3)	2.90	1.08	ปานกลาง
4.	ปัจจุบันสถานที่กักขังยังอยู่ในเรือนจำ	6 (5.4)	37 (33.3)	20 (18.0)	33 (29.7)	15 (13.5)	2.87	1.18	ปานกลาง
5.	สถานที่กักขังแทนค่าปรับแตกต่างกับสถานที่กักขังทั่วไป	6 (5.4)	29 (26.1)	26 (23.4)	41 (36.9)	9 (8.1)	2.49	1.08	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							2.90	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน ในด้านสถานที่กักขังอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นว่าสถานที่กักขังส่วนใหญ่อยู่ในส่วนกลางหรือจังหวัดใหญ่ ๆ สูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.26$) รองลงมาเห็นว่าสถานที่กักขังยังมีไม่เพียงพอมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.05$) และเห็นว่าสถานที่กักขังแทนค่าปรับแตกต่างกับสถานที่กักขังทั่วไปน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.49$)

เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม

ตารางที่ 4.11

ข้อมูลสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน

จากด้านเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1.	เจ้าหน้าที่ในสถานกักขังมีความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างผู้ต้องขังกับผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับ	28 (25.2)	67 (60.4)	11 (9.9)	3 (2.7)	2 (1.8)	4.05	0.79	มาก
2.	เจ้าหน้าที่ในสถานกักขังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับ	23 (20.7)	68 (61.3)	15 (13.5)	3 (2.7)	2 (1.8)	3.96	0.78	มาก
3.	เจ้าหน้าที่ในสถานกักขังปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับเช่นเดียวกับผู้ต้องขังทั่วไป	15 (13.5)	37 (33.3)	7 (6.3)	41 (36.9)	11 (9.9)	3.04	1.29	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย ยิ่ง			
4.	เจ้าหน้าที่ในสถานกักขังมี ปริมาณเพียงพอต่อจำนวนผู้ ต้องกักขัง	13 (11.7)	29 (26.1)	8 (7.2)	36 (32.4)	25 (22.5)	2.72	1.37	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.44	0.64	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.11 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน ในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.44$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ในสถานกักขังมีความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างผู้ต้องขังกับผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา เห็นว่าเจ้าหน้าที่ในสถานกักขังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$) และมีความคิดเห็นว่าเจ้าหน้าที่ในสถานกักขังมีปริมาณเพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องกักขังน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.72$)

ผู้ต้องกักขัง

ตารางที่ 4.12
ข้อมูลสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับ
ในปัจจุบันจากด้านผู้ต้องกักขัง

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง			
1.	การกักขังแทนค่าปรับเป็น การจำกัดเสรีภาพของบุคคล ไม่แตกต่างกับการจำคุก	18 (16.2)	51 (45.9)	10 (9.0)	31 (27.9)	1 (0.9)	3.49	1.09	ปาน กลาง
2.	ผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับไม่ สามารถออกไปทำงานหา เลี้ยงครอบครัว	19 (17.1)	51 (45.9)	9 (8.1)	21 (18.9)	11 (9.9)	3.41	1.25	ปาน กลาง
3.	การกักขังในสถานกักขัง อาจจะทำให้มีการเลียนแบบ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม	11 (9.9)	40 (36.0)	31 (27.9)	20 (18.0)	9 (8.1)	3.22	1.11	ปาน กลาง
4.	ผู้ที่ถูกกักขังแทนค่าปรับเสีย โอกาสทางการศึกษาและ พัฒนาตนเอง	9 (8.1)	44 (39.6)	12 (18.8)	36 (32.4)	10 (9.0)	3.05	1.18	ปาน กลาง
5.	การกักขังแทนค่าปรับทำให้ ผู้ต้องกักขังอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่ไม่ เหมาะสม	9 (8.1)	22 (19.8)	17 (15.3)	49 (44.1)	14 (12.6)	2.66	1.17	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม							3.17	0.83	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน ในด้านผู้ต้องกักขังอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นว่าการกักขังแทนค่าปรับเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลไม่แตกต่างกับการจำคุกสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมาเห็นว่าผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับไม่สามารถออกไปทำงานหาเลี้ยงครอบครัว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.41$) และมีความคิดเห็นว่าการกักขังแทนค่าปรับทำให้ผู้ต้องกักขังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.66$)

ภาพรวมสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน

ตารางที่ 4.13

ระดับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขัง
แทนค่าปรับในปัจจุบัน

ข้อ	ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1.	บทบัญญัติของกฎหมาย	3.76	0.46	มาก
2.	เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม	3.44	0.64	ปานกลาง
3.	ระเบียบข้อบังคับ	3.20	0.78	ปานกลาง
4.	ผู้ต้องกักขัง	3.17	0.83	ปานกลาง
5.	สถานที่กักขัง	2.90	0.69	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม		3.29	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ภาพรวมระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นว่าบทบัญญัติของกฎหมายเป็นปัญหาและอุปสรรคของการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.44$), ด้านระเบียบข้อบังคับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.20$), ด้านผู้ต้องกักขังมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.17$) และมีความคิดเห็นว่าสถานที่กักขังเป็นปัญหาอุปสรรคน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.90$)

ส่วนที่ 3 การนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษ แทนการกักขังแทนค่าปรับ

ข้อมูลเกี่ยวกับการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับซึ่งประกอบด้วย การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์ การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อศึกษาระดับความเหมาะสมในการนำมาตรการดังกล่าวมาบังคับใช้ ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.14

ระดับความเหมาะสมของมาตรการอื่นที่จะมาใช้
บังคับโทษกักขังแทนค่าปรับ

มาตรการที่	มาตรการที่จะนำมาใช้แทน	ความคิดเห็น		$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
		ไม่เหมาะสม	เหมาะสม			
1.	การทำงานบริการสังคม	10 (9.0)	101 (91.0)	1.90	0.28	เหมาะสม
2.	การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอื่น ๆ	11 (9.9)	100 (90.1)	1.90	0.30	เหมาะสม
3.	การคุมประพฤติ	12 (10.8)	99 (89.2)	1.89	0.35	เหมาะสม
4.	การฝึกวิชาชีพระยะสั้น	16 (14.4)	95 (85.6)	1.85	0.35	เหมาะสม
5.	การผ่อนชำระค่าปรับ	59 (53.2)	52 (46.8)	1.47	0.50	ไม่ เหมาะสม
6.	การยึดทรัพย์	81 (73.0)	30 (27.0)	1.27	0.45	ไม่ เหมาะสม

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีความคิดเห็นต่อระดับความเหมาะสมของมาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ ดังนี้ มาตรการการทำงานบริการสังคมและการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอื่น ๆ เป็นมาตรการที่เหมาะสมที่

จะนำมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=1.90$) รองลงมา คือ การคุมประพฤติ ส่วนมาตรการที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ คือ มาตรการการผ่อนชำระค่าปรับและการยึดทรัพย์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=1.47$) และ ($\bar{X}=1.27$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15

ลำดับความเหมาะสมในการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษ

แทนการกักขังแทนค่าปรับ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย ยิ่ง			
1.	การทำงานบริการสังคม	37 (33.3)	39 (35.1)	19 (17.1)	7 (6.3)	9 (8.1)	3.79	1.20	มาก
2.	การฝึกอบรมให้ความรู้ด้าน อื่นๆ	16 (14.4)	35 (31.5)	29 (26.1)	20 (18.0)	11 (9.9)	3.23	1.19	มาก
3.	การฝึกวิชาชีพระยะสั้น	16 (14.4)	19 (17.1)	31 (27.9)	27 (24.3)	18 (16.2)	2.89	1.28	ปาน กลาง
4.	การคุมประพฤติ	33 (29.7)	12 (10.8)	8 (7.2)	15 (13.5)	43 (38.7)	2.70	1.72	น้อย
5.	การผ่อนชำระค่าปรับ	13 (11.0)	19 (17.1)	21 (18.9)	29 (26.1)	29 (26.1)	2.63	1.36	น้อย
6.	การยึดทรัพย์	14 (12.6)	7 (6.3)	8 (7.2)	8 (7.2)	74 (66.7)	1.90	1.46	น้อย

จากตารางที่ 4.15 พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีความคิดเห็นต่อลำดับความเหมาะสมในการนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ ดังนี้ มาตรการที่มีความเหมาะสมจะนำมาใช้มากที่สุดคือ การทำงานบริการสังคม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.79$) รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอื่นๆ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.23$), การฝึกวิชาชีพระยะสั้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.89$), มาตรการการคุมประพฤติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=2.70$) และการผ่อน

ชำระค่าปรับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.63) ส่วนมาตรการที่ควรนำมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับน้อยที่สุด คือ การยึดทรัพย์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 1.90)

ส่วนที่ 4 ทักษะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการ นำมาตรการอื่นมาใช้ในการกักขังแทนค่าปรับ

ตารางที่ 4.16

ทักษะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำ
มาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ

ที่	มาตรการที่จะนำมาใช้แทน	ความเป็นไปได้			$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เป็น ปัญหา	ไม่ แน่ใจ	ไม่เป็น ปัญหา			
1	ขาดความพร้อมด้านงบประมาณ	75 (67.6)	26 (23.4)	10 (9.0)	2.58	0.65	มาก
2	ต้องใช้งบประมาณในการ ดำเนินการมาก	77 (69.4)	22 (19.8)	12 (10.8)	2.58	0.68	มาก
3	ผู้ต้องโทษไม่สำนึกในความผิดที่ ทำ	73 (65.8)	22 (19.8)	16 (14.4)	2.51	0.74	มาก
4	ไม่มีบุคลากรรองรับ	70 (63.1)	24 (21.6)	17 (15.3)	2.47	0.75	มาก
5	มาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนการ กักขังแทนค่าปรับส่งผลให้คนไม่ เคารพกฎหมาย	67 (60.4)	29 (26.1)	15 (13.5)	2.47	0.72	มาก
6	มาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนการ กักขังแทนค่าปรับทำให้ผู้กระทำ ผิดไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษ	65 (58.6)	30 (27.0)	16 (14.4)	2.44	0.73	มาก
7	ผู้ต้องโทษไม่เคารพกฎหมาย	67 (60.4)	24 (21.6)	20 (18.0)	2.42	0.78	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ที่	มาตรการที่จะนำมาใช้แทน	ความเป็นไปได้			$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เป็น ปัญหา	ไม่ แน่ใจ	ไม่เป็น ปัญหา			
8	ยังไม่มีกฎหมายรองรับ	56 (50.5)	42 (37.8)	13 (11.7)	2.39	0.69	มาก
9	ขาดสถานที่รองรับ	68 (61.3)	16 (14.4)	27 (24.3)	2.36	0.85	มาก
10	มีกฎหมายแต่ยังไม่มีงบบังคับใช้	50 (45.0)	50 (45.0)	11 (9.9)	2.35	0.65	ปาน กลาง
11	บุคลากรขาดความรู้	56 (50.5)	29 (26.1)	26 (23.4)	2.27	0.81	ปาน กลาง
12	การนำมาตรการอื่นมาใช้แทน การกักขังแทนค่าปรับทำให้การ ดำเนินคดีล่าช้า	54 (48.6)	31 (27.9)	26 (23.4)	2.25	0.81	ปาน กลาง
13	กระบวนการดำเนินงานมีความ ซับซ้อนหลายขั้นตอน	50 (45.0)	33 (29.7)	28 (25.2)	2.19	0.81	ปาน กลาง
14	บุคลากรขาดทักษะ	49 (44.1)	27 (24.3)	35 (31.5)	2.13	0.86	ปาน กลาง
15	การนำมาตรการอื่นมาใช้แทน การกักขังแทนค่าปรับมีความ ยุ่งยาก	46 (41.4)	30 (27.0)	35 (31.5)	2.10	0.85	ปาน กลาง
16	มาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนการ กักขังแทนค่าปรับส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจ	37 (33.3)	46 (41.1)	28 (25.2)	2.08	0.86	ปาน กลาง
17	สังคมและชุมชนไม่ยอมรับการนำ มาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขัง แทนค่าปรับ	37 (33.3)	41 (36.9)	33 (29.7)	2.04	0.79	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ที่	มาตรการที่จะนำมาใช้แทน	ความเป็นไปได้			$\bar{X}$	S.D.	การ แปลผล
		เป็น ปัญหา	ไม่ แน่ใจ	ไม่เป็น ปัญหา			
18	มาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนการ กักขังแทนค่าปรับส่งผลต่อ ความรู้สึกของผู้เสียหายว่าไม่ได้ รับความเป็นธรรม	40 (36.0)	34 (30.6)	37 (33.3)	2.02	0.84	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม					2.32	0.39	ปาน กลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ภาพรวมทัศนคติของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อการนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.32) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาในการนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับเนื่องจากขาดความพร้อมด้านงบประมาณและต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการมากสูงสุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.58) รองลงมา คือ ผู้ต้องโทษไม่สำนึกในความผิดที่ทำ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.51) และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีความคิดเห็นว่ามาตรการอื่นที่นำมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เสียหายว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.02)

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการนำมาตรการอื่นมา บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังเกี่ยวกับการนำมาตรการอื่นมาบังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 33 คน ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.17

ข้อเสนอแนะในการนำมาตรการอื่นมาบังคับโทษ แทนการกักขังแทนค่าปรับ

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านตัวบทกฎหมาย	4	12.12
1. การนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแทนการกักขังแทนค่าปรับ ควรมีการแก้ไขกฎหมายให้มีความเหมาะสม ชัดเจน		
2. ควรแก้ไขระเบียบการกักขังให้มีความเข้มงวด	3	9.09
3. การบังคับกฎหมายจะต้องมีความเสมอภาคกัน	3	9.09
4. การบังคับใช้กฎหมายของโทษปรับไม่มีความเสมอภาคระหว่างคนจนและคนรวย	3	9.09
ด้านการใช้มาตรการลงโทษกักขัง	2	6.06
5. โทษกักขังมีความเหมาะสมแล้วเพราะทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวต่อการกระทำผิดแม้ว่าจะเป็นความผิดเล็กน้อย		
6. โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบันมีความเหมาะสม	2	6.06
7. การจะนำมาตรการอื่นมาใช้อาจจะไม่เหมาะสมเนื่องจากทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณมากขึ้น นอกจากนี้ความเป็นอยู่ของผู้ต้องกักขังมีสิทธิและความเป็นอยู่ที่แตกต่างจากผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังในเรือนจำอยู่แล้ว	1	3.03.
8. ควรมีการปรับการกำหนดค่าปรับให้มีความยืดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด	1	3.03

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
การนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติแทนการกักขังแทนค่าปรับ	3	9.09
9. การนำมาตรการอื่นมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐ ลดปัญหาคนล้นคุก และเป็นการทำให้สภาพจิตใจของผู้ต้องกักขังดีขึ้น		
10. การนำโทษอื่นมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับควรให้มีความเหมาะสมกับประเภทการกระทำความผิด รวมไปถึงการนำเอาประวัติครอบครัวของผู้กระทำผิดมาพิจารณา เช่น ในคดีที่มีความผิดไม่ร้ายแรงก็อาจจะมีการนำมาตรการคุมประพฤติมาใช้ หรือการทำงานบริการสังคม	3	9.09
11. ควรมีการนำมาตรการการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้เนื่องจากเป็นการทำให้ผู้กระทำผิดสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้และสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ ทำให้ครอบครัวไม่แตกแยก และเป็นการลดภาระของรัฐ ลดปัญหาคนล้นคุก	2	6.06
12. การนำมาตรการอื่นมาใช้จะทำให้ผู้กระทำผิดสามารถมีวิชาชีพติดตัวไปประกอบอาชีพหลังจากที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมฯ	1	3.03
13. ควรมีการนำมาตรการที่เหมาะสมมาใช้กับผู้กระทำผิดซ้ำซ้อน	1	3.03
ด้านหน่วยงานที่รับผิดชอบ	2	6.06
14. ควรจัดสถานที่กักขังให้เหมาะสม		
15. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรให้ความสำคัญกับผู้ต้องกักขังให้มากกว่าที่เป็นอยู่	1	3.03
16. สังคมควรให้โอกาสและยอมรับผู้ต้องกักขังและให้โอกาสทางสังคม	1	3.03
รวม	33	100

ส่วนที่ 6 ผลการศึกษาการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญ ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองตามข้อคำถามในประเด็นเกี่ยวกับทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมาตรการอื่นมาใช้ปฏิบัติ ต่อผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังแทนค่าปรับตามแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา โดยกลุ่มประชากรในการศึกษา จำนวน 8 ท่าน ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้สัมภาษณ์ครบถ้วนในทุกข้อคำถามซึ่งผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษกักขังแทนค่าปรับที่ใช้ในประเทศไทย
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในการนำมาตรการอื่น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์ การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ มาใช้ลงโทษแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ
3. ท่านคิดว่ามาตรการใดที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์ ปรากฏผล ดังนี้

ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติงานศาล จังหวัดนนทบุรี จำนวน 2 ท่าน คือ ท่านนพร เพชรคุณ และท่านสหรัฐ สิริวัฒน์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษกักขังแทนค่าปรับที่ใช้ในประเทศไทย
การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการลงโทษอย่างหนึ่ง ที่เปลี่ยนจากโทษปรับเป็นโทษกักขัง ซึ่งการลงโทษปรับเป็นการลงโทษในเชิงเศรษฐกิจต่อผู้กระทำผิด และเมื่อไม่มีเงินมาชำระค่าปรับ หรือเมื่อหาค่าปรับมาชำระไม่ได้ จึงต้องนำตัวผู้กระทำผิดมาขังแทนค่าปรับ โดยในปัจจุบันกฎหมายกำหนดอัตราการกักขังแทนค่าปรับเป็นเงินสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในการนำมาตรการอื่น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์ การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ มาใช้ลงโทษแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

หากมีการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ ศาลเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งในปัจจุบันนี้ ศาลได้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 ว่า “เมื่อผู้ใดถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับ ผู้นั้นต้องชำระค่าปรับต่อศาล ซึ่งต้องชำระภายในสามสิบวัน มิฉะนั้นจะถูกยึดทรัพย์ใช้แทนค่าปรับหรือกักขังแทนค่าปรับ เว้นแต่ศาลจะสงสัยว่าผู้นั้นจะไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะเรียกประกันหรือส่งกักขังไปพลางก่อนก็ได้” โดยมาตรการที่ศาลใช้อยู่ นั้น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ และการให้ทำงานบริการสังคม โดยทั้งสองวิธีที่กล่าวมานี้ จำเลยจะต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อน แล้วศาลจึงจะพิจารณา โดยดูจากพฤติการณ์การกระทำผิดของจำเลยประกอบ ซึ่งวิธีการขอผ่อนชำระค่าปรับนั้น จำเลยอาจต้องวางเงินบางส่วนหรือแสดงหลักประกันจนเป็นที่พอใจต่อศาล จึงจะอนุญาตให้ผิดการวางเงินส่วนที่เหลือออกไปภายในสามสิบวันหรือภายในเวลาที่ศาลกำหนด ในส่วนการขอทำงานบริการสังคมนั้น จะใช้กับกรณีของผู้ที่ต้องโทษปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท โดยศาลไม่ได้คำนึงว่าผู้กระทำผิดจะมีสถานะทางสังคมหรือเศรษฐกิจว่าเป็นอย่างไร โดยในทางปฏิบัติของศาลนั้น มาตรการผ่อนชำระค่าปรับ และการทำงานบริการสังคม เป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ แต่ทั้งสองวิธีดังกล่าวนี้ก็ยังไม่ค่อยได้นำมาใช้มากนัก เนื่องจากจำเลยยังไม่รู้ถึงสิทธิของตนในการยื่นคำร้องขอต่อศาล และยังมีข้อจำกัดสิทธิบางประการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย หากมีการแก้ไขกฎหมายให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจประกอบการกระทำผิดของจำเลย โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยผ่อนชำระค่าปรับ หรือทำงานบริการสังคมได้โดยจำเลยไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล แล้วแต่กรณี

3. ท่านคิดว่ามาตรการใดที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ความเป็นไปได้ที่จะนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับนั้น ศาลเห็นว่า หากมีการประชาสัมพันธ์ให้จำเลยได้รู้ถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย ก็เป็นช่องทางหนึ่งที่จะนำมาตรการทำงานบริการสังคมมาใช้ได้ดีเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นต่อตัวผู้กระทำผิดเอง ต่อรัฐ และต่อสังคม ซึ่งเป็นทั้งวิธีการลงโทษ และทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกในความผิดที่ตนได้กระทำ อีกทั้งได้ชดเชยความเสียหายต่อสังคม ชุมชน ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐอีกด้วย ส่วนการผ่อนชำระค่าปรับก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะนำมาใช้เพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นการขยายโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้มีเวลาในการหาเงินมาชำระค่าปรับดีกว่าการนำตัวผู้กระทำผิดมาขัง ซึ่งสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณของรัฐและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำผิดเลย

ส่วนการคุมประพฤติและการฝึกวิชาชีพพระยะสัน รวมทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ นั้น ศาลมองว่า หากผลท้ายที่สุดแล้วผู้กระทำผิดได้นำเอาความรู้ที่ฝึกอบรมมาประกอบอาชีพ ทำงานหารายได้แล้วนำเงินที่ได้มาชำระค่าปรับก็เป็นเรื่องที่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก อีกทั้งยังไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการลงโทษปรับที่ต้องการลงโทษผู้กระทำผิดในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าการให้ความช่วยเหลือและให้อาชีพต่อผู้กระทำผิด ในส่วนของการยึดทรัพย์สินแทนค่าปรับนั้น ศาลมองว่ามีขั้นตอนที่ยุ่งยาก อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรง จึงไม่นิยมนำมาใช้

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมามาตรการอื่น ๆ มาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคของการนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น ศาลเห็นว่าอาจมีปัญหาอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหน่วยงานที่จะมารองรับ บุคลากรที่ต้องมารับผิดชอบและดำเนินการ ปัญหาในด้านงบประมาณ รวมทั้งต้องมีการแก้ตัวบทกฎหมายเพื่อจะได้มารองรับกับมาตรการอื่น ๆ แทนการกักขัง ซึ่งการแก้ไขกฎหมายไม่ใช่เรื่องง่าย และวิธีการตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เมื่อไม่สามารถนำค่าปรับมาชำระได้ ก็ให้นำตัวไปกักขังแทนค่าปรับนั้นถือว่าเป็นวิธีที่ง่าย และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ที่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตาม คำพิพากษาของศาลได้

ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานอัยการจำนวน 2 ท่าน คือ ท่านณวัฒน์ หรรษคุณาฉัย และท่านธนัท อุไรฤทธิกุล อัยการจังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษกักขังแทนค่าปรับที่ใช้ในประเทศไทย
การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการหนึ่งที่เปลี่ยนจากโทษปรับมาเป็นการกักขังโดยนำตัวผู้กระทำผิดไปกักขังแทนการชำระค่าปรับ ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราสองร้อยบาทแทนการกักขังหนึ่งวัน และส่วนใหญ่ผู้ที่ถูกกักขังนั้น จะเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และไม่สามารถที่จะหาเงินมาชำระค่าปรับได้

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในการนำมามาตรการอื่น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์สิน การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพพระยะสัน และการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ มาใช้ลงโทษแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

หากมีการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ เห็นว่าการทำงานบริการสังคมเป็นมาตรการที่ดีที่สุด เนื่องจากเป็นทั้งมาตรการในการลงโทษและเป็นการดัดนิสัยของผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กัน แต่ทั้งนี้ต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบขั้นตอนและวิธีการทำงานได้ ซึ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันยังใช้ไม่ได้ผลมากนัก ส่วนการคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ นั้น ควรนำมาผสมผสานกัน โดยทำควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน และไม่ควรทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงลำพัง เพราะทั้งสามวิธีดังกล่าวเป็นมาตรการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำผิด โดยเป็นการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดไม่ให้ต้องถูกกักขัง แต่ในส่วนของ การผ่อนชำระค่าปรับ และการยึดทรัพย์สินนั้น ไม่เห็นด้วยที่จะนำมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ เนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะไม่มีเงินหรือทรัพย์สินให้ยึดอยู่แล้ว ก็จะไม่เกิดผลอะไรขึ้นมา ซึ่งเป็นการเสียทั้งเวลา งบประมาณ ในการดำเนินการดังกล่าว

3. ท่านคิดว่ามาตรการใดที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนความเป็นไปได้ที่จะนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นว่าการทำงานบริการสังคมน่าจะเป็นวิธีที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด แต่ควรมีการระบุให้ชัดเจนไปเลยว่าหากผู้กระทำผิดได้ทำผิดที่ต้องโทษปรับประเภทใดไว้ก็ต้องทำงานบริการสังคมที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับประเภทที่ตนได้ทำผิดไว้ เช่น หากทำผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ. จราจร ก็ให้ผู้กระทำผิดไปทาสีที่ สีแฉกไฟแดง หรือเป็นผู้ช่วยพนักงานตำรวจตามสีแฉกไฟแดง เป็นต้น ซึ่งวิธีนี้เป็นการลงโทษทั้งยังจะทำให้ผู้กระทำผิดได้รู้ถึงความผิดของตน แลรัฐยังได้ประโยชน์จากการที่ผู้กระทำผิดได้ทำงานบริการสังคมอย่างแท้จริง มากกว่าการนำผู้กระทำผิดมากักขังแทนค่าปรับเพราะการกักขังไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้กระทำผิด ชุมชน และรัฐแต่อย่างใด แต่กลับเป็นการสร้างรอยมลทินให้กับผู้กระทำผิดโดยเกิดการตีตราจากสังคม แต่ในบางกรณี เช่นคดีที่กระทำความผิดต่อ พ.ร.บ. ยาเสพติด ก็ไม่ควรให้มีมาตรการอื่น ๆ ดังกล่าวนี้อย่างไรก็ตาม ส่วนมาตรการยึดทรัพย์สินและ การผ่อนชำระค่าปรับนั้นแม้จะเป็นมาตรการที่เล็งไม่ให้อำนาจนำตัวไปกักขัง แต่เป็นมาตรการที่ทำได้ยาก เนื่องจากมีข้อยุ่งยากมากมาย อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานหลักที่จะมารองรับและดำเนินการรับผิดชอบงานในส่วนนี้

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ปัญหาและอุปสรรคที่จะนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นว่าที่เป็นปัญหานั้นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่จะออกมารองรับมาตรการอื่น ๆ ที่ใช้แทนการกักขัง ส่วนในด้านอื่น ๆ ก็คิดว่าไม่น่าจะมีปัญหาอะไร

ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตำรวจ จำนวน 2 ท่าน คือ พ.ต.ท.พัฒน์ วสุวัช และพ.ต.ท.ธนาพัฒน์ นินบดี พนักงานสอบสวน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษกักขังแทนค่าปรับที่ใช้ในประเทศไทย

การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการหนึ่งจะใช้เมื่อจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ศาลได้มีคำพิพากษาไว้ ซึ่งเมื่อไม่มีค่าปรับมาชำระ จึงต้องถูกนำตัวมากักขังไว้แทนค่าปรับ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในการนำมาตรการอื่น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์ การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ มาใช้ลงโทษแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

หากมีการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นว่า วิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญา ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ก็ดีและเพียงพออยู่แล้ว เพราะการใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับนั้นมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงคือกรมราชทัณฑ์ ที่คอยปฏิบัติให้เป็นไปตาม คำพิพากษาของศาล อีกทั้งยังทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวต่อความผิดไม่กล้าทำผิดซ้ำขึ้นอีก ส่วนการยึดทรัพย์ การผ่อนชำระค่าปรับ และการทำงานบริการสังคมนั้น ก็เป็นมาตรการที่ดีที่ช่วยในการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดไม่ให้เข้าไปอยู่ในสถานกักขัง โดยเฉพาะการทำงานบริการสังคมแต่อาจทำให้ผู้กระทำผิดไม่รู้สำนึกในความผิดของตน และอาจกลับมาทำความผิดซ้ำในแบบเดิม ๆ อีก ในส่วนของ การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ นั้น เป็นมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เพราะบทลงโทษไม่รุนแรงและเน้นการแก้ไขมากเกินไป ส่งผลให้มีการกระทำผิดเพิ่มมากขึ้น

3. ท่านคิดว่ามาตรการใดที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ในส่วนความเป็นไปได้ที่จะนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นว่าการทำงานบริการสังคมน่าจะเป็นวิธีการที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด เพราะเป็นการใช้แรงงานของผู้กระทำผิด โดยทำงานแทนค่าปรับ โดยรัฐไม่เสียประโยชน์ แต่กลับเป็นประโยชน์ต่อทั้งสังคม รัฐ รวมถึงตัวผู้กระทำผิดด้วย และยังเป็นมาตรการที่เบี่ยงเบนไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องเข้าไปอยู่ในสถานกักขัง

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมามาตรการอื่น ๆ มาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ปัญหาและอุปสรรคที่จะนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นว่าขึ้นอยู่กับนโยบายทางอาญาของรัฐและสภาพปัญหาในช่วงนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

ผลการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมจากกรมราชทัณฑ์ จำนวน 2 ท่าน คือ นายนิติ จิตสว่าง อธิบดีกรมราชทัณฑ์ และนายเกษม ฐวาทินิชยานนท์ ผู้อำนวยการกองนิติ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษกักขังแทนค่าปรับที่ใช้ในประเทศไทย

ควรยกเลิกมาตรการกักขังแทนค่าปรับ และไม่ควรมีการลงโทษประเภทนี้อีกต่อไป เพราะการลงโทษปรับนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้กระทำผิดเชิงเศรษฐกิจ ส่วนการกักขังนั้น มีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษในการจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำผิด แต่การกักขังแทนค่าปรับนั้นถือว่าการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการลงโทษทำให้ต้องโทษต้องไปถูกจำกัดเสรีภาพ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในการนำมามาตรการอื่น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์ การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ มาใช้ลงโทษแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

หากมีการนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ เห็นว่ามาตรการที่เป็น การแก้ไขผู้กระทำผิด และเบี่ยงเบนไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องไปถูกจำกัดเสรีภาพโดยการกักขังนั้น ถือว่าเป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้ เพราะไม่ขัดกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ รวมถึงการผ่อนชำระค่าปรับและการยึดทรัพย์ด้วย ล้วนแต่เป็นมาตรการที่ดี เพราะไม่เป็นการ

จำกัดเสรีภาพของผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษปรับนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นความผิดเล็กน้อย และไม่ใช่ว่าโทษร้ายแรงที่กฎหมายมุ่งจะลงโทษต่อชีวิต หรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิด

3. ท่านคิดว่ามาตรการใดที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ส่วนความเป็นไปได้ที่จะนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นด้วยกับมาตรการการทำงานบริการสังคมมากที่สุด รองลงมา ก็จะเป็นการคุมประพฤติแต่ต้องทำควบคู่กับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ ส่วนการยึดทรัพย์ และการผ่อนชำระค่าปรับนั้น มีแนวคิดที่ดีแต่ขั้นตอนในการปฏิบัติน่าจะมีความยุ่งยาก หากมีการผลักดันกฎหมายก็มีความเป็นไปได้ที่จะนำมามาตรการเหล่านี้มาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับต่อไป

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ปัญหาและอุปสรรคของการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เห็นว่าอาจมีปัญหทั้งในเรื่องของหน่วยงานที่จะมารองรับ บุคลากรที่ต้องมารับผิดชอบและดำเนินการ รวมทั้งงบประมาณในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจต้องมีการแก้ไขกฎหมายด้วย

ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ โดยแยกเป็นประเด็นการศึกษา 4 ประเด็น ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษกักขังแทนค่าปรับที่ใช้ในประเทศไทย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 75 มีระดับความคิดเห็นว่า การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการลงโทษอย่างหนึ่ง ที่เปลี่ยนจากโทษปรับเป็นโทษกักขัง ซึ่งการลงโทษปรับเป็นการลงโทษในเชิงเศรษฐกิจต่อผู้กระทำความผิด และเมื่อไม่มีเงินมาชำระค่าปรับ หรือเมื่อหาค่าปรับมาชำระไม่ได้ จึงต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมากักขังแทนค่าปรับ โดยในปัจจุบันกฎหมายกำหนดอัตราการกักขังแทนค่าปรับเป็นเงินสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน และส่วนใหญ่ผู้ที่ถูกกักขังนั้น จะเป็นผู้ที่มิฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และไม่สามารถที่จะหาเงินมาชำระค่าปรับได้ การกักขังแทนค่าปรับเป็นมาตรการหนึ่งจะใช้เมื่อจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ศาลได้มีคำพิพากษาไว้ ซึ่งเมื่อไม่มีค่าปรับมาชำระ จึงต้องถูกนำตัวมากักขังไว้แทนค่าปรับ

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 25 มีระดับความคิดเห็นว่า ควรยกเลิกมาตรการกักขังแทนค่าปรับ และไม่ควรมีการลงโทษประเภทนี้อีกต่อไป เพราะการลงโทษ

ปรับนั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษผู้กระทำผิดเชิงเศรษฐกิจ ส่วนการกักขังนั้นมิใช่วัตถุประสงค์ที่จะลงโทษในการจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำผิด แต่การกักขังแทนค่าปรับนั้นถือว่าเป็นการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการลงโทษทำให้ผู้กระทำผิดต้องไปถูกจำกัดเสรีภาพ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางในการนำมาตรการอื่น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ การยึดทรัพย์สิน การทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้น และการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ มาใช้ลงโทษแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 50 เห็นว่า การนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ ศาลเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดี ซึ่งในปัจจุบันนี้ ศาลได้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29 ว่า “เมื่อผู้ใดถูกศาลพิพากษาลงโทษปรับ ผู้นั้นต้องชำระค่าปรับต่อศาล ซึ่งต้องชำระภายในสามสิบวัน มิฉะนั้นจะถูกยึดทรัพย์สินใช้แทนค่าปรับหรือกักขังแทนค่าปรับ เว้นแต่ศาลจะสงสัยว่าผู้นั้นจะไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะเรียกประกันหรือส่งกักขังไปพลางก่อนก็ได้” โดยมาตรการที่ศาลใช้อยู่ในขณะนี้ ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับ และการให้ทำงานบริการสังคม โดยทั้งสองวิธีที่กล่าวมานี้ จำเลยจะต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องขอต่อศาลก่อน แล้วศาลจึงจะพิจารณา โดยดูจากพฤติการณ์การกระทำผิดของจำเลยประกอบ ซึ่งวิธีการขอผ่อนชำระค่าปรับนั้น จำเลยอาจต้องวางเงินบางส่วนหรือแสดงหลักประกันจนเป็นที่พอใจต่อศาล จึงจะอนุญาตให้ผิดการวางเงินส่วนที่เหลือออกไปภายในสามสิบวันหรือภายในเวลาที่ศาลกำหนด ในส่วนการขอทำงานบริการสังคมนั้น จะใช้กับกรณีของผู้ที่ต้องโทษปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท โดยศาลไม่ได้คำนึงว่าผู้กระทำผิดจะมีสถานะทางสังคมหรือเศรษฐกิจว่าเป็นอย่างไร โดยในทางปฏิบัติของศาลนั้น มาตรการผ่อนชำระค่าปรับ และการทำงานบริการสังคม เป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ แต่ทั้งสองวิธีดังกล่าวนี้ก็ยังไม่ค่อยได้นำมาใช้มากนัก เนื่องจากจำเลยยังไม่รู้ถึงสิทธิของตนในการยื่นคำร้องขอต่อศาล และยังมีข้อจำกัดสิทธิบางประการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย หากมีการแก้ไขกฎหมายให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจประกอบการกระทำผิดของจำเลย โดยให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยผ่อนชำระค่าปรับ หรือทำงานบริการสังคมได้โดยจำเลยไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล แล้วแต่กรณีในส่วนของการทำงานบริการสังคมเป็นมาตรการที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นทั้งมาตรการในการลงโทษและเป็นการดัดนิสัยของผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กัน แต่ทั้งนี้ต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบขั้นตอนและวิธีการทำงานได้ ซึ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันยังใช้ไม่ได้ผลมากนัก และควรมีการนำการคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ นำมาผสมผสานกัน โดยทำควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน และไม่ควรทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงลำพัง เพราะทั้งสามวิธีดังกล่าวเป็นมาตรการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำผิด โดยเป็นการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดไม่ให้ต้องถูกกักขัง หากมีการนำ

มาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ เห็นว่ามาตรการที่เป็นการแก้ไขผู้กระทำความผิด และเบี่ยงเบนไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องไปถูกจำกัดเสรีภาพโดยการกักขังนั้น ถือว่าเป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้ เพราะไม่ขัดกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานบริการสังคม การคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ รวมถึงการผ่อนชำระค่าปรับและการยึดทรัพย์สินด้วย ล้วนแต่เป็นมาตรการที่ดี เพราะไม่เป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำความผิด ซึ่งโทษปรับนั้นส่วนใหญ่จะเป็นความผิดเล็กน้อย และไม่ใช้โทษร้ายแรงที่กฎหมายมุ่งจะลงโทษต่อชีวิต หรือเสรีภาพของผู้กระทำความผิด

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 25 เห็นว่า ไม่เห็นด้วยที่จะนำการผ่อนชำระค่าปรับและการยึดทรัพย์สินมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะไม่มีเงินหรือทรัพย์สินให้ยึดอยู่แล้ว ก็จะไม่เกิดผลอะไรขึ้นมา ซึ่งเป็นการเสียทั้งเวลา งบประมาณ ในการดำเนินการดังกล่าว

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 25 เห็นว่า หากมีการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น เป็นวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอาญาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ก็ดีและเพียงพออยู่แล้ว เพราะการใช้มาตรการกักขังแทนค่าปรับนั้นมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบโดยตรงคือกรมราชทัณฑ์ ที่คอยปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล อีกทั้งยังทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อความผิดไม่กล้าทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ส่วนการยึดทรัพย์สิน การผ่อนชำระค่าปรับ และการทำงานบริการสังคมนั้น ก็เป็นมาตรการที่ดีที่ช่วยในการเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดไม่ให้เข้าไปอยู่ในสถานกักขัง โดยเฉพาะการทำงานบริการสังคม แต่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สำนึกในความผิดของตน และอาจกลับมาทำความผิดซ้ำในแบบเดิม ๆ อีก ในส่วนของการคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ นั้น เป็นมาตรการที่ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย เพราะบทลงโทษไม่รุนแรงและเน้นการแก้ไขมากเกินไป ส่งผลให้มีการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น

3. ท่านคิดว่ามาตรการใดที่มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาเป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 เห็นว่า การทำงานบริการสังคมน่าจะเป็นวิธีที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้จำเลยได้รู้ถึงสิทธิของตนตามกฎหมาย ก็เป็นช่องทางหนึ่งที่จะนำมาตรการทำงานบริการสังคมมาใช้ได้ดีเพราะจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นต่อตัวผู้กระทำความผิดเอง ต่อรัฐ และต่อสังคม ซึ่งเป็นทั้งวิธีการลงโทษ และทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สำนึกในความผิดที่ตนได้กระทำ อีกทั้งได้ชดเชยความเสียหายต่อสังคม ชุมชน ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐ และได้แรงงานของผู้กระทำความผิด โดยทำงานแทน

ค่าปรับ และยังเป็นมาตรการที่เบี่ยงเบนไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องเข้าไปอยู่ในสถานกักขัง ในการทำงานบริการสังคมควรมีการระบุให้ชัดเจนไปเลยว่าหากผู้กระทำผิดได้ทำผิดที่ต้องโทษปรับประเภทใดไว้ ก็ต้องทำงานบริการสังคมที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประเภทที่ตนได้ทำผิดไว้ ในส่วนของการผ่อนชำระค่าปรับก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จะนำมาใช้เพิ่มมากขึ้นเพราะเป็นการขยายโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้มีเวลาในการหาเงินมาชำระค่าปรับดีกว่าการนำตัวผู้กระทำผิดมากักขัง ซึ่งสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณของรัฐและไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำผิดเลย และควรมีการนำมาตรการการคุมประพฤติมาใช้ควบคู่กับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับ

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100 เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคของการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับนั้น มีปัญหาเรื่องหน่วยงานที่จะมารองรับบุคลากรที่ต้องมารับผิดชอบและดำเนินการ ปัญหาในด้านงบประมาณ รวมทั้งต้องมีการแก้ตัวบทกฎหมายเพื่อจะได้มารองรับกับมาตรการอื่น ๆ แทนการกักขัง ซึ่งการแก้ไขกฎหมายไม่ใช่เรื่องง่าย ซึ่งวิธีการตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เมื่อไม่สามารถนำค่าปรับมาชำระได้ ก็ให้นำตัวไปกักขังแทนค่าปรับนั้นถือว่าเป็นวิธีที่ง่าย และมีบุคคลที่รับผิดชอบโดยตรง ที่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลได้ก็อปกับนโยบายทางอาญาของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ เพราะปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการออกนโยบายในการนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการลงโทษกักขังแทนค่าปรับด้วย

ส่วนที่ 7 อภิปรายผลการศึกษา

สภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน

การศึกษาสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน พบว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีระดับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะการกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบันเป็นมาตรการที่ศาลนิยมนำมาใช้มากกว่ามาตรการอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการยึดทรัพย์ หรือการทำงานบริการสังคม อาจเนื่องจากการกักขังเป็นมาตรการที่สะดวก และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงคือ กรมราชทัณฑ์ ในการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักขังและยังทำให้ผู้ถูกกักขังรู้สึกเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งยังเป็น

การป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิดและทำให้สังคมเกิดความปลอดภัย จึงทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับออกมาในระดับปานกลาง

ในส่วนผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาโดยรวมจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับในปัจจุบัน จะเป็นปัญหาในด้านบทบัญญัติของกฎหมายสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม ด้านระเบียบข้อบังคับ ด้านผู้ต้องกักขัง และด้านสถานกักขัง ตามลำดับ จากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่าสภาพปัญหาจากการใช้โทษกักขังแทนค่าปรับที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นอาจจะเป็นเพราะตัวบทกฎหมายที่มีข้อจำกัดในเรื่องอำนาจของศาลและการใช้สิทธิและการรับรู้ถึงสิทธิของผู้ต้องโทษปรับเองว่าตนมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลใช้มาตรการอื่นแทนการกักขังได้โดยอาจขอผ่อนชำระค่าปรับ หรือการขอทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ แม้ว่าจะมีการบัญญัติมาตรการอื่น ๆ มาใช้ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่สามารถนำเงินมาชำระค่าปรับ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการยึดทรัพย์ หรือการทำงานบริการสังคม แต่ในทางปฏิบัติศาลยังคงใช้การกักขังในการบังคับโทษแทนค่าปรับอยู่ เพราะหากมีการนำมาตราการอื่นมาใช้ก็จะติดขัดในเรื่องตัวบทบัญญัติของกฎหมาย แต่การกักขังเป็นมาตรการที่สะดวก และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และยังทำให้ผู้ถูกกักขังรู้สึกเกรงกลัวไม่กล้ากระทำผิดซ้ำ

เมื่อใช้การกักขังบังคับโทษแทนค่าปรับ ย่อมส่งผลกระทบต่อในด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ด้านสถานที่กักขังมีไม่เพียงพอ ซึ่งส่วนใหญ่สถานกักขังจะอยู่ในส่วนกลาง ทำให้สถานที่กักขังมีปริมาณไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องกักขังที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น จนเกิดความแออัด หรือ “คนล้นคุก” อันจะส่งผลกระทบต่อผู้ต้องโทษกักขังทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจรวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังที่จะต้องรับภาระหน้าที่ในการควบคุมและดูแลผู้ต้องกักขังไม่ทั่วถึงและขาดประสิทธิภาพ แม้ต่อมารัฐจะได้มีการจัดหาสถานที่กักขังเพิ่มขึ้นก็ตาม

จากผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการผลการศึกษาของ สมยศ วัฒนภิรมย์ (2536, บทคัดย่อ) ที่พบว่า โทษปรับตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยยังไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมกับบุคคลทุกคนโดยเสมอภาคกันเพราะใช้ระบบกำหนดโทษปรับตายตัว ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกับบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ซึ่งไม่สามารถหาเงินมาชำระค่าปรับได้ จึงถูกบังคับโทษกักขังแทนค่าปรับส่งผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ต้องโทษ หากผู้ต้องโทษนั้นเป็นหัวหน้าครอบครัวก็ทำให้ไม่สามารถทำงานหาเลี้ยงครอบครัวได้ และยิ่งขาดโอกาสทางการศึกษา เป็นต้น และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ เตชะภาสกรนันท์ (2546, บทคัดย่อ) พบว่า การลงโทษปรับมีเจตนารมณ์เพื่อต้องการลงโทษทางเศรษฐกิจแก่

ผู้กระทำผิด แต่การนำผู้กระทำผิดมาลงโทษกักขังแทน นอกจากไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการลงโทษปรับแล้ว รัฐยังต้องสูญเสียงบประมาณในการกักขังไม่ว่าจะเป็นทางด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่ และยังเป็น การตีตราสร้างรอยมลทินให้แก่ผู้ต้องโทษทำให้ไม่สามารถกลับสู่สังคมได้ ซึ่งเป็นผลเสียต่อตัวผู้ถูกกักขัง กอปรกับหากมีการนำมาตรการอื่นมาใช้ก็ควรต้องหาแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย รวมทั้งจัดตั้งหรือหาหน่วยงานที่จะมารองรับกับการใช้มาตรการอื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องและกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการที่ชัดเจน และควรแก้กฎหมายเพื่อจะได้มารองรับกับมาตรการอื่น ๆ แทนการกักขังต่อไป

การนำมาตรการอื่นมาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังมีความคิดเห็นต่อระดับความเหมาะสมของมาตรการอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้บังคับแทนการกักขังแทนค่าปรับ พบว่า มาตรการที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ การทำงานบริการสังคมและการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอื่น ๆ และการคุมประพฤติ ตามลำดับ ส่วนมาตรการที่ไม่เหมาะสม จะนำมาใช้แทนการกักขัง ได้แก่ การผ่อนชำระค่าปรับและการยึดทรัพย์

ในส่วนลำดับความเหมาะสมในการนำมาตรการอื่น ๆ มาใช้บังคับโทษแทนการกักขังแทนค่าปรับ พบว่า มาตรการที่มีความเหมาะสมจะนำมาใช้มากที่สุดคือ การทำงานบริการสังคม รองลงมา คือ การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอื่น ๆ, การฝึกวิชาชีพระยะสั้น, การคุมประพฤติ, การผ่อนชำระค่าปรับ และการยึดทรัพย์ ตามลำดับ

ผู้ศึกษาเห็นว่ามาตรการทำงานบริการสังคม เป็นมาตรการที่ควรนำมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับมากที่สุด เนื่องจากเป็นมาตรการที่มีบัญญัติไว้แล้วตามกฎหมาย แม้ว่าจะมีอุปสรรคในการนำมาใช้เนื่องจากตัวบทบัญญัติของกฎหมายที่มีข้อจำกัดทั้งจำนวนเงินและหน้าที่ในการยื่นคำร้องขอใช้สิทธิก็ตาม แต่หากมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อขยายดุลพินิจโดยให้ศาลมีอำนาจมากขึ้น โดยสามารถนำเอาภูมิหลัง สภาพเศรษฐกิจ สภาพครอบครัวของผู้กระทำผิด มาพิจารณาประกอบเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมกับผู้ต้องโทษปรับที่ไม่สามารถหาเงินมาชำระได้โดยที่ผู้ต้องโทษไม่จำต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล และจากการที่ผู้ต้องโทษส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายถึงสิทธิของตนเพื่อไม่ให้ต้องถูกนำไปกักขังแทนค่าปรับ ควรให้ศาลแจ้งถึงสิทธิให้ผู้ต้องโทษทราบด้วย

ส่วนมาตรการคุมประพฤติ เป็นมาตรการที่ควบคุมผู้กระทำผิดที่ไม่ได้มีนิสัยอาชญากรหรือไม่ใช่อาชญากรอาชีพ ซึ่งถือเป็นมาตรการหนึ่งในการเล็งการลงโทษจำคุกระยะสั้น ส่วนใหญ่

จะนำมาใช้กับผู้กระทำผิดที่มีโทษไม่ร้ายแรงหรือผู้กระทำความผิดเล็กน้อย แต่การนำมามาตรการคุมประพฤติมาใช้เพียงอย่างเดียวอาจจะทำให้สังคมรู้สึกวาทะที่ลงยังไม่เหมาะสมกับความผิดที่ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิด อีกทั้งทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัวกฎหมาย และอาจกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้น จึงควรมีการนำมามาตรการอื่น ๆ เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้ หรือการฝึกวิชาชีพระยะสั้น หรือจะเป็นการบริการสังคมมาใช้ควบคู่ หรือนำมาเสริมเข้าไปกับการคุมประพฤติด้วย เพื่อนำมาใช้เป็นมาตรการแทนการกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีทั้งต่อรัฐและต่อตัวผู้กระทำผิดเองในระยะยาว อันเป็นการเสริมทักษะชีวิตและทำให้ผู้กระทำผิดสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถกลับคืนสู่สังคมหรือชุมชนได้

แต่ในส่วนของการยึดทรัพย์และการผ่อนชำระค่าปรับ ผู้ศึกษาคิดว่ามาตรการทั้งสองดังกล่าวนี้เป็นมาตรการที่มีบัญญัติไว้ตามกฎหมาย แต่เป็นมาตรการที่ศาลไม่นิยมนำมาใช้บังคับแทนค่าปรับ อาจเนื่องมาจากเป็นมาตรการที่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน ประกอบกับยังไม่มีหน่วยงานใดที่จะมาดูแลรับผิดชอบโดยตรง รวมทั้งยังไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย เพราะโดยส่วนใหญ่แล้วผู้ต้องโทษปรับจะเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี จึงไม่สามารถหาเงินมาชำระค่าปรับได้ ดังนั้น การบังคับโทษปรับโดยการยึดทรัพย์หรือการผ่อนชำระค่าปรับแทนจึงไม่สามารถที่จะบังคับโทษเอาแก่ทรัพย์สินของผู้กระทำผิดตามกฎหมายได้

จากผลการศึกษาไปสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ เตชะภาสธรนทร์ (2546, บทคัดย่อ) พบว่า การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดควรเลือกให้รูปแบบและมาตรการการลงโทษที่ไม่เป็นผลเสียหรือกระทบกระเทือนต่อสภาพจิตใจและร่างกายของผู้กระทำผิดมากนัก อาทิเช่น การปรับ การยกโทษจำคุก การรอกการลงโทษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม ที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าในการนำมามาตรการอื่นมาบังคับใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับ ได้แก่ การให้ทำงานบริการสังคมและการผ่อนชำระค่าปรับ ซึ่งยังไม่ได้นำมาใช้มากนัก เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านกฎหมาย ถ้าหากมีการแก้ไขกฎหมายให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจสั่งให้จำเลยผ่อนชำระค่าปรับ หรือทำงานบริการสังคมได้โดยจำเลยไม่จำเป็นต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล การทำงานบริการสังคมจะเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย เนื่องจากเป็นทั้งมาตรการในการแก้ไขและยังเป็นการดัดนิสัยของผู้กระทำผิดไปพร้อม ๆ กัน แต่ทั้งนี้ต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบขั้นตอนและวิธีการทำงานได้ ซึ่งที่มีอยู่ในปัจจุบันยังใช้ไม่ได้ผลมากนัก และควรมีการนำการคุมประพฤติ การฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ นำมาผสมผสานกัน โดยทำควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน ในส่วนของมาตรการผ่อนชำระค่าปรับและการยึดทรัพย์ที่จะนำมาใช้แทนการกักขังแทน

ค่าปรับนั้น เนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนใหญ่จะไม่มีเงินหรือทรัพย์สินให้ยึด การบังคับโทษก็จะไม่เกิดผล และเป็นการเสียเวลา สิ้นเปลืองงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าวด้วย

ทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำมามาตรการอื่นมาใช้ในการกักขังแทนค่าปรับ

ทัศนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อการนำมามาตรการอื่นมาใช้ในการกักขังแทนค่าปรับอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสังคมไทยยังมองว่าการกักขังแทนค่าปรับยังคงเป็นมาตรการที่สะดวกที่สุด และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบผู้ต้องกักขังโดยตรง แม้ว่าจะมีมาตรการทำงานบริการสังคม การยึดทรัพย์ หรือการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษปรับ ในกรณีเมื่อผู้ต้องโทษปรับไม่นำเงินมาชำระค่าปรับก็ตามแต่ไม่นิยมนำไปใช้เท่ามาตรการกักขัง

จากผลการศึกษา พบว่าทัศนะของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานกักขังต่อการนำมามาตรการอื่นมาใช้ในการกักขังแทนค่าปรับอยู่ในระดับปานกลาง โดยเห็นว่าการนำมามาตรการอื่นมาใช้แทนการกักขังแทนค่าปรับยังคงเป็นปัญหาเนื่องจากขาดความพร้อมด้านงบประมาณ เพราะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการมาก และยังขาดหน่วยงานและบุคลากรมารองรับ ผู้ต้องโทษอาจไม่สำนึกในความผิดที่ทำและไม่เกรงกลัวกฎหมาย ผู้ศึกษาเห็นว่ามาตรการอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้มีการจำกัดสิทธิบางประการ ทำให้ผู้ต้องโทษเสียประโยชน์ ส่งผลให้รัฐต้องรับภาระในการดูแลผู้กระทำผิดเป็นจำนวนมาก โดยต้องใช้ทั้งงบประมาณ บุคลากร สถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นจำนวนมาก และการกักขังก็ไม่ใช่ผลดีต่อผู้กระทำผิดที่ต้องไปอยู่ร่วมกัน ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้กระทำผิด จึงควรมีการนำมามาตรการอื่น ๆ มาใช้ โดยเฉพาะมาตรการทำงานบริการสังคมที่กฎหมายได้บัญญัติให้เป็นมาตรการหนึ่งที่จะนำมาใช้ กรณีที่ผู้ต้องโทษไม่สามารถชำระค่าปรับได้ และควรมีการพัฒนามาตรการอื่น ๆ นำมาใช้ควบคู่ไปกับการทำงานบริการสังคม เช่น การคุมประพฤติ การให้การศึกษาอบรมเพิ่มเติม การฝึกวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ต้องโทษไม่รู้สึกท้อแท้ที่ได้รับเบาเกินไป จนไม่เกรงกลัวกฎหมาย หากจะมีการนำมามาตรการอื่น ๆ มาบังคับใช้เพิ่มขึ้นอาจจะมีปัญหาในด้านตัวบทกฎหมายที่มารองรับ รวมไปถึงหน่วยงานรับผิดชอบ การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยวัฒน์ เตชะภาสกรนันท์ (2546, บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการนำมามาตรการเลี้ยงโทษจำคุกมาใช้ในกรณีความผิดเล็กน้อย คือ การขาดแคลนบุคลากร รวมไปถึงความพร้อมของทรัพยากรอันเป็นพื้นฐานต่าง ๆ ทั้ง

ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันรัฐต้องรับภาระในการดูแลผู้กระทำผิดเป็นจำนวนมาก ต้องใช้งบประมาณ บุคลากร สถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เป็นจำนวนมาก กอปรกับโทษปรับในปัจจุบันไม่สามารถบรรลุนิติธรรมของโทษปรับได้ ปัญหาผู้กระทำผิดที่มีจำนวนมากขึ้น และสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการยุติธรรม ที่เห็นว่าน่าจะมีการนำมาตรการการทำงานบริการสังคมมาใช้ เพื่อให้ผู้กระทำผิดรู้สึกสำนึกในความผิดที่ตนได้กระทำ อีกทั้งยังได้ชดใช้ความเสียหายต่อสังคม ชุมชน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐ และได้แรงงานของผู้กระทำผิดโดยทำงานแทนค่าปรับ เป็นมาตรการที่เบี่ยงเบนไม่ให้ผู้กระทำผิดต้องเข้าไปอยู่ในสถานกักขัง และอาจจะนำมาตรการผ่อนชำระค่าปรับมาใช้เพราะเป็นการขยายโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้มีเวลาในการหาเงินมาชำระค่าปรับดีกว่าการนำตัวผู้กระทำผิดมาขัง ซึ่งสิ้นเปลืองทั้งงบประมาณรัฐแล้ว ยังไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำผิด และนำมาตรการการคุมประพฤติมาใช้ควบคู่กับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นและการฝึกอบรมให้ความรู้ในด้านอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย